

KUNTAYHTYMÄ KAKSINEUVOINEN

HET – Hyvä Elämä Tässä II

Evijärven, Kauhavan ja Lappajärven lasten ja nuorten hyvinvointi-
suunnitelma vuosille 2014 - 2017

Kuntayhtymä Kaksineuvoinen, yhtymähallitus
Evijärven kunta, kunnanvaltuusto
Kauhavan kaupunki, kaupunginvaltuusto
Lappajärven kunta, kunnanvaltuusto

SISÄLLYSLUETTELO

1. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma	3
1.1 Suunnitelman tarkoitus	3
1.2 Suunnitelman laadintaprosessi ja sisältö	4
2. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman 2014 - 2017 taustaa	4
2.1 Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilaa koskeneen tutkimuksen tuloksia (v. 2009)	4
2.2 Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman 2010 - 2013 tavoitteiden toteutuminen	6
2.3 Nuorten hyvinvoinnin riskitekijät vuosina 2011 ja 2013 tehtyjen kouluterveys- kyselyjen tulosten perusteella.....	8
3. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2014 - 2017	13
3.1 Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman visio, arvot sekä tavoitteet ja seuranta	13
3.2 Etelä-Pohjanmaan Lapsiperhepalvelujen kehittämishanke (ELLA) 2011 - 2013.....	13
3.2.1 Lasten ja nuorten palvelujen monialainen johtamisverkosto	14
3.2.2 Perhekeskus -malli.....	16
3.2.3 NEPSY -valmentajien toiminnan organisointi.....	18
3.3 Lapsiperhepalvelujen tilanne Evijärven, Kauhavan ja Lappajärven alueella v. 2014 ...	19

1. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma

1.1 Suunnitelman tarkoitus

Kunnan strategiset ratkaisut antavat kehyksen lasten, nuorten ja perheiden palvelutoiminnan johtamiselle ja kehittämiseksi. Lasten, nuorten ja perheiden palvelut ovat merkittävä osa kunnan palvelujen kokonaisuutta.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on lastensuojelulain mukainen väline ohjata, johtaa ja kehittää lasten ja nuorten hyvinvointityötä kunnassa. Lastensuojelulakiin (L417/2007, 12§) on sisällytetty velvoite laatia kunnan eri hallintokuntien työvälineeksi suunnitelma lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Se tulee hyväksyä kunkin kunnan valtuustossa ja tarkistaa vähintään kerran neljässä vuodessa. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on sekä strateginen että konkreettinen toimintaohjelma. Se sisältää lapsiperhepalvelujen toteuttamista ohjaavan arvopohjan ja tahtotilan eli vision, sekä konkreettiset tavoitteet ja niitä koskevat linjaukset ja kehittämistoimenpiteet suunnitelmavuosille.

Suunnitelman laatiminen vaatii asioiden konkretisoimista kunnan tasolla. Sen tekeminen toimii välineenä eri hallintokuntien ja sidosryhmien yhteistyön kehittämisessä.

Suunnitelman ohjausvaikutusta korostaa se, että sen sisältö, kehittämistoimet ja voimavaraehdotukset on otettava huomioon laadittaessa kuntalain (L365/1995) mukaista kunnan talousarviota ja -suunnitelmaa eri vuosille. Suunnitelma on osa kunnan hyvinvointisuunnitelmaa. Niissä kunnissa, jotka ovat mukana Kunta- ja palveluranneuudistuksesta annetun lain (L169/2007) mukaisissa yhteistoiminta-alueissa, suunnitelma on perusteltua laatia koko yhteistoiminta-alueelle. Suunnitelma kattaa laajasti eri toimialojen toiminnan ja palvelut, jotka liittyvät lasten ja nuorten kasvuoloihin ja heidän hyvinvointiinsa. Suunnitelman laadinta on eri toimialojen ja toimijoiden yhteistyöprosessi.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tulee Lastensuojelulain (L417/2007, 12 §) mukaan sisältää suunnitelmakaudelta tiedot:

1. lasten ja nuorten kasvuoloista sekä hyvinvoinnin tilasta,
2. lasten ja nuorten hyvinvointia edistävästä sekä ongelmia ehkäisevistä toimista ja palveluista,
3. lastensuojelun tarpeesta kunnassa,
4. lastensuojeluun varattavista voimavaroista,
5. lastensuojelulain mukaisten tehtävien hoitamiseksi käytettävissä olevasta lastensuojelun palvelujärjestelmästä,
6. yhteistyön järjestämisestä eri viranomaisten sekä lapsille ja nuorille palveluja tuottavien yhteisöjen ja laitosten välillä sekä
7. suunnitelman toteuttamisesta ja seurannasta.

1.2 Suunnitelman laadintaprosessi ja sisältö

Vuosille 2014 - 2017 laaditun Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman lähtökohtana on vuosille 2010 - 2013 vahvistettu suunnitelma.

Lastensuojelulaissa asetetun velvoitteen mukaisesti Kuntayhtymä Kaksineuvoisen yhtymähallitus on lastensuojelusta vastaavana toimielimenä vastannut vuosille 2010 – 2013 laaditun suunnitelman laadinnasta ja nimennyt tehtävää varten eri toimijatahojen edustajista koostuneen yhteistyöryhmän. Yhteistyöryhmä on 25.8.2009 päättänyt, että suunnitelma kattaa lastensuojelulain tarkoittaman alle 18-vuotiaiden ikäryhmän.

Yhteistyöryhmä on vastannut vuosille 2010 - 2013 vahvistetun suunnitelman toteutuksen seurannasta ja sen päivittämisestä vuosille 2014 - 2017. Suunnitelman päivitystyöhön ovat osallistuneet:

Elina Löytömäki, yhtymähallituksen jäsen, Kuntayhtymä Kaksineuvoinen
 Päivi Lappinen, sivistystoimen johtaja, Evijärven kunta
 Eija Karhu, sivistysjohtaja, Kauhavan kaupunki
 Marjo Kultalahti, lastenohjaaja, Evijärven seurakunta
 Anneli Savola, lastenohjaaja, Lappajärven seurakunta
 Terhi Järvi, lastensuojelun johtava sosiaalityöntekijä, Kuntayhtymä Kaksineuvoinen
 Mirja Kivikangas, varhaiskasvatusjohtaja, Kuntayhtymä Kaksineuvoinen
 Raija Laitila, osastonhoitaja, Kuntayhtymä Kaksineuvoinen
 Eija Ala- Toppari- Peltola, sosiaalipalvelujen johtaja, Kuntayhtymä Kaksineuvoinen
 Pirjo Heino, kehittämisspäällikkö, Kuntayhtymä Kaksineuvoinen
 Tiina Hauta, koulukuraattori, Kauhavan kaupunki
 Sari Kamppinen, kouluterveydenhoitaja, Kuntayhtymä Kaksineuvoinen
 Iina Leppänen, etsivä nuorisotyöntekijä, Kauhavan kaupunki
 Margit Kontola, etsivä nuorisotyöntekijä, Kauhavan kaupunki
 Marja-Liisa Somppi, hoitotyön johtaja, Kuntayhtymä Kaksineuvoinen
 Tarja Puro, sivistystoimen johtaja, Lappajärven kunta

2. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman 2014 - 2017 taustaa

2.1 Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilaa koskeneen tutkimuksen tuloksia (v. 2009)

Kuntayhtymä Kaksineuvoisen jäsenkuntien Evijärven, Kauhavan ja Lappajärven alueella toteutettiin opinnäytetyönä keväällä 2009 tutkimus, jonka tarkoituksena oli kuvata alueen lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilaa. Tutkimus toteutettiin Internet-kyselyllä Webropol -ohjelmaa käyttäen ja se oli suunnattu alueen 4 -18-vuotiaille lapsille ja nuorille sekä heidän vanhemmilleen ja huoltajilleen. Tutkimusaineisto koostui 349 vastauksesta, joista pienten lasten eli 4 - 6-vuotiaiden vastauksia oli 52, 7 - 18-vuotiaiden vastauksia 134 kpl ja vanhempien sekä huoltajien vastauksia 163 kpl.

Tutkimuksen tulosten perusteella lasten ja nuorten hyvinvoinnin tila on pääsääntöisesti hyvä ravitsemuksen osalta. Vanhemmat ja huoltajat pitivät perheen yhteisiä ruokailuhetkiä tärkeinä yhdessäolon hetkinä.

Lasten ja nuorten nukkumaanmenoajat olivat pääsääntöisesti sopivia riittävän nukkumisen kannalta. Jokaisessa lasten ja nuorten ikäryhmässä esiintyi vaikeuksia unensaannissa. Unen merkitys lapsen ja nuoren kasvuun ja kehitykselle on suuri, joten lasten ja nuorten riittävästä unensaannista on pidettävä huolta.

Lasten ja nuorten elämässä oli monenlaista mielekästä tekemistä. Suurimmalla osalla oli harrastuksia. Vanhempien on hyvä seurata lasten ja nuorten television katselemista ja tietokoneella olemista, että heillä jää riittävästi aikaa muulle tekemiselle ja nukkumiselle.

Vaikka lapsilla ja nuorilla oli tulosten mukaan runsaasti mielekästä tekemistä, vanhemmat ja huoltajat esittivät huolta lastensa mielekkään tekemisen riittämättömyydestä. Heikot harrastusmahdollisuudet etenkin sivukylillä olivat vanhempien mielestä useimmiten syynä lasten mielekkään tekemisen vähyyteen. Vanhemmat tunnustivat myös tietokoneella olon ja television katselun syyksi lasten mielekkään tekemisen puutteeksi.

Tulosten mukaan vanhemmat kokivat haastavana eri elämänalueiden yhdistämisen. Arki koettiin kiireiseksi. Ongelmia aiheutti niin työn ja perheen kuin harrastusten ja perheen yhdistäminen. Kiireinen arki töineen ja harrastuksineen koettiin usein syyksi vähemmän ihanteellisiin ruokailutottumuksiin.

Sosiaaliset suhteet ja ystävyyssuhteet ovat tärkeitä ihmisille. Lapsille ja nuorille kaverit olivat tärkeitä kaikissa ikäryhmissä. Kavereiden merkitys läheisinä ihmisinä korostui sitä enemmän, mitä vanhemmista lapsista tai nuorista oli kyse. Pienille lapsille ja alakouluikäisille vanhemmat, sisarukset ja isovanhemmat olivat kavereiden ohella läheisiä ihmisiä. Perheillä oli hyvät sosiaaliset verkostot. Sosiaaliset verkostot ovat tärkeitä perheiden ja sitä kautta myös lasten ja nuorten hyvinvoinnille.

Koulukiusaaminen on merkittävä riski hyvinvoinnille, sillä se voi pahimmillaan aiheuttaa vakavia sosiaalisia ongelmia ja jopa syrjäytymistä. Koulukiusaaminen nousi esiin usean avoimen kysymyksen vastauksissa. Huolestuttavaa on, että kiusaamista esiintyi kaikissa lasten ja nuorten ikäryhmissä. Tuloksiltaan hyväksi todetun Kiva koulu -mallin käyttöönottoa toivottiin.

Myös vanhempien ja huoltajien vastuksista ilmeni huoli koulukiusaamisesta. Vanhempien ja huoltajien kokemusten mukaan koulujärjestelmän puuttuminen kiusaamiseen ei ollut tehokasta ja koulukiusaamisen uhriksi joutuneiden vanhemmat kokivat usein jääneensä yksin selvittäessään lapsensa kiusaamista. Koululta odotettiin tarmokkaampaa toimintaa kiusaamistapausten selvittämisessä.

Lapset ja nuoret tulivat tulosten perusteella hyvin kuulluksi erilaisissa arjen toimintaympäristöissä. Lapset ja nuoret kokivat, etteivät he voineet vaikuttaa päätöksentekoon kunnassa. Myös lasten ja nuorten vaikuttamiskanavat koettiin puutteellisiksi. Vanhemmat ja huoltajat kokivat pääsääntöisesti voivansa vaikuttaa oman arkensa sujuvuuteen ja omaa perhettä koskeviin asioihin. He eivät kuitenkaan kokeneet voivansa vaikuttaa laajemmin kunnassa perheitä koskeviin asioihin. Lasten ja nuorten vaikuttamismahdollisuuksia tulee tukea tiedottamalla lasten ja nuorten vaikuttamiskanavista ja luomalla uusia väyliä lasten ja nuorten mielipiteiden ilmaisemiselle.

Lapset ja nuoret kokivat yleisesti olonsa turvalliseksi kotona, koulussa, koulumatkalla ja vapaa-aikana. Lapsilla ja nuorilla esiintyi pelkoja, jotka saattavat heikentää turvallisuuden

tunnetta ja koettua hyvinvointia. Vanhempien on hyvä keskustella lasten ja nuorten kanssa yhdessä heidän kokemistaan peloista.

Työn ja perheen vaatimusten välillä tasapainoileminen ei näytä olevan yksinkertaista. Vanhemmat kokivat riittämättömyyden tunteita tasapainoillessaan erilaisten vaatimusten välillä. Vanhemmat kokivat, ettei perheen yhteistä aikaa ollut riittävästi. Perheensisäisessä vastuunjaossa tuntuu olevan edelleen parantamisen varaa.

Vanhemmat toivoivat apua ja tukea vanhemmuuteen lasten ja nuorten hyvinvointipalvelujen toimijoilta. Yhteistyön päivähoidon ja koulun kanssa toivottiin olevan toimivaa. Vanhemmat olivat huolissaan vanhempien kasvatusvastuusta. Kasvatuskumppanuuden vahvistaminen osana toimintaa voisi olla yhtenä keinona vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan vuorovaikutuksessa. Vuorovaikutuksellisen kasvatuskumppanuuden hyödyntäminen koulun ja vanhempien välisessä yhteistyössä voisi vastata vanhempien koululta kaipaamaan tuen tarpeeseen.

Oman lapsen murrosikä koettiin yleisesti haasteeksi vanhemmuudelle. Murrosikäisten lasten vanhempien avun tarve tuntui lisääntyvän. Vanhemmat kokivat neuvottomuutta suhteessa nuoren kehitysvaiheeseen ja kasvatukseen aikuistumisen kynnyksellä. Vanhemmat esittivät huoltaan nuorten päihteiden käytöstä ja tupakoinnista. Vanhemmat peräänkuuluttivat nuorille kokoontumispaikkoja ja mielekästä, päihteetöntä tekemistä. Kuntayhtymä Kaksineuvoisen alueella olisi hyvä järjestää yhdessä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa tilaisuuksia, joissa vanhemmat saisivat tietoa ja ohjausta kasvatustilaisuuksiin. Vanhemmat esittivät toiveita esimerkiksi erilaisten asiantuntijaluentojen järjestämisestä lasten ja nuorten asioihin liittyen. Myös nuorten kokoontumispaikkojen järjestämisessä ja valvomisessa kolmannen sektorin toimijat ja kunnalliset toimijat voisivat tehdä yhteistyötä.

Tulosten perusteella vanhemmilla ja huoltajilla oli vertaistuen tarvetta. Toisten vanhempien kanssa käyty keskustelu ja ajatustenvaihto koettiin merkittäväksi tueksi omalle vanhemmuudelle. Mahdollisuudet vertaistuen saamiselle koettiin kuitenkin omassa asuinkunnassa rajallisiksi tai puutteellisiksi. Kotikunnassa mainittiin olevan joitakin vertaistuen saamisen mahdollisuuksia, mm. perhekerhot, mutta mahdollisuuksia toivottiin enemmän. Kolmas sektori voisi järjestää erilaista vertaisryhmätoimintaa. Tarvetta ilmeni mm. lapsia kotona hoitavien vanhempien kokoontumisryhmille.

Tutkimustulosten perusteella näyttää siltä, että kuntien lasten ja nuorten palveluihin kohdistamiin säästötoimiin oltiin tyytymättömiä. Ennaltaehkäisevistä palveluista säästäminen nähtiin huonona säästökohteena, sillä ennaltaehkäisevän toiminnan vähentämisestä arveltiin aiheutuvan lisääntyvää tarvetta korjaaviin palveluihin. Säästöjen pelättiin edelleen kohdistuvan lasten ja nuorten palveluihin. Sekä lasten ja nuorten että vanhempien ja huoltajien vastauksissa toivottiin kyläkoulujen säilyttämistä ja luokkakokojen pysymistä inhimillisinä. Lapset ja nuoret kokivat hyvät harrastusmahdollisuudet ja riittävät kokoontumispaikat tärkeiksi. He halusivat vaikuttaa harrastusmahdollisuuksien monipuolisuuteen.

2.2 Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman 2010 - 2013 tavoitteiden toteutumisen

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin kehittämiskohteet on vuosille 2010 – 2013 vahvistetussa suunnitelmassa määritelty seuraavasti:

- Vanhempien tukeminen vanhemmuudessa ja kasvatustavastuussa
- Koulukiusaamisen ehkäisy.
- Syrjäytymisen ehkäisy.
- Terveyskäyttäytymiseen vaikuttaminen, ehkäisy ja varhainen reagointi
- Yhteistyö kuntatoimijoiden, seurakuntien ja kolmannen sektorin välillä
- Lasten ja nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittäminen
- Toimiva palvelujärjestelmä lapsen ja nuoren hoivan, kasvatuksen, oppimisen ja virikkeellisen vapaa-ajan mahdollistajana

Jokaiselle kehittämiskohteelle on asetettu tavoitteet, konkreettiset toimenpiteet, seuranta sekä vastuutaho ja aikataulu.

Toteutumisen arviointia

Liitteenä olevaan matriisiin on kirjattu lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilaa sekä hyvinvointisuunnitelman toteutumista kuvaavaa indikaattoritietoa.

Lapsiperhepalveluissa on 1.1.2009 alkaen panostettu ehkäiseviin palveluihin. Esimerkkeinä tästä on perheneuvolapalvelujen vahvistaminen, perhetyön uudet toimintamallit ja lastensuojelun avohuollon tukitoimien tehostaminen.

Varhaiskasvatuksessa on panostettu kasvatuskumppanuuteen ja varhaiserityiskasvatuksen kehittämiseen.

Nuorten työpajatoiminta on käynnistynyt.

Palvelujen sisältöä on sosiaali- ja terveystalveluissa kehitetty mm. ottamalla käyttöön useita uusia toimintamalleja. Myös eri toimijoiden yhteistyönä on käynnistetty uusia toimintamuotoja (esim. lasten kuntoutustyöryhmä, perhekoulu).

Kuntayhtymä Kaksineuvoinen ja sen jäsenkunnat ovat toimineet aktiivisesti eri kehittämishankkeissa, mm. Etelä-Pohjanmaan Lapsiperhepalveluja kehittänyt ELLA – hanke (KASTE).

Kuntien sivistys- ja vapaa-aikatoimet ovat tehostaneet palveluja. Kuntayhtymä Kaksineuvoinen jäsenkunnissa on järjestetty mm. koulukuraattorin/ kasvatustohjaajan palvelut.

Etsivän nuorisotyön toimintamalli on vakiintunut alueella.

Palvelurakenteiden uudistamisen ja lapsiperhepalveluissa toteutetun sisällöllisen kehittämistyön tuloksena palveluissa on kyetty panostamaan aikaisempaa tehokkaammin varhaiseen reagointiin ja tukeen. Painopiste palveluissa on kääntynyt avohuollon palveluihin, mikä näkyy mm. lastensuojelun sijaishuollon palvelujen käytön vähentymisenä ja tästä seuraavana myönteisenä kustannuskehityksenä.

2.3 Nuorten hyvinvoinnin riskitekijät vuosina 2011 ja 2013 tehtyjen kouluterveyskyselyjen tulosten perusteella

Evijärven, Kauhavan ja Lappajärven nuorten hyvinvoinnin riskitekijöitä tarkastellaan keväällä 2011 ja 2013 tehtyjen kouluterveyskyselyjen tulosten perusteella. Tuloksia verrataan edellisen vastaavan kyselyn tuloksiin. Kysely tehdään joka toinen vuosi yläkoulun 8. ja 9. luokan oppilaille sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoille. Tässä yhteenvedossa keskitytään yläkoulun oppilaiden tuloksiin, jotka kattavat koko ikäluokan. Mukana ovat merkittävät kahden viimeisimmän kyselyvuoden välillä ja pidemmällä aikavälillä tapahtuneet muutokset.

Kyselyn osa-alueet ovat: elinolot, kouluolot, koettu terveys, terveystottumukset sekä kokemus oppilashuollon tuesta.

Viimeaikaisesta kehityksestä voidaan nostaa esille Kauhavan tulokset vuosina 2011 ja 2013. Yläkoulun oppilaiden vastauksista nousi vuonna 2011 esille runsaasti huolenaiheita (15). Vuoden 2013 tuloksissa ei ollut enää yhtään huolenaihetta. Ilonaiheiksi sen sijaan oli kirjattu aikaisemman kuuden sijasta 22 asiaa. Evijärven tulokset olivat parantuneet aikaisemmasta vuoden 2011 kyselyssä, mutta tilanne ei ollut pysynyt yhtä hyvänä vuoteen 2013. Myös Lappajärvellä tilanne oli lievästi samansuuntainen.

EVIJÄRVI

Ilon- ja huolenaiheet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailta 2011:

ILONAIHEET	HUOLENAIHEET
<p>Muutokset verrattuna edelliseen kyselyvuoteen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Läheisen alkoholin käytön aiheuttamat ongelmat vähentyivät • Koulun työilmapiiri parani • Kuulluksi tuleminen koulussa lisääntyi • Koulutyön määrä koettiin kohtuullisemmaksi • Koulukiusatuksi joutuminen vähentyi • Keskivaikea tai vaikea masentuneisuus vähentyi • Koulu-uupumus vähentyi • Koulukuraattorin vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi <p>Muutokset pidemmällä aikavälillä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Humalajuominen vähentyi <p>Esiintyvyys hyvin pieni (alle 0,5 %) vuonna 2011</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle 	<p>Muutokset verrattuna edelliseen kyselyvuoteen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Viikoittain koetut niska- tai hartiakivut lisääntyivät • Liikunnan harrastaminen vapaa-ajalla vähentyi

Ilon- ja huolenaiheet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailta 2013:

ILONAIHEET	HUOLENAIHEET
<p>Muutokset verrattuna edelliseen kyselyvuoteen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Perheen yhteinen ateriointi iltaisin lisääntyi • Lintsaaminen vähentyi 	<p>Muutokset verrattuna edelliseen kyselyvuoteen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Läheisen alkoholin käytön aiheuttamat ongelmat lisääntyivät • Fyysistä uhkaa koettiin yleisemmin • Koulukiusatuksi joutuminen lisääntyi • Tietoisuus tavoista vaikuttaa koulun asioihin vähentyi • Useiden oireiden kokeminen päivittäin lisääntyi • Koululounaan syöminen päivittäin vähentyi • Ruutuaika arkipäivisin lisääntyi • Päivittäinen tupakointi lisääntyi • Kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsy koettiin vaikeammaksi • Koululääkärin vastaanotolle pääsy koettiin vaikeammaksi

KAUHAVA

Ilon- ja huolenaiheet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailta 2011:

ILONAIHEET	HUOLENAIHEET
<p>Muutokset verrattuna edelliseen kyselyvuoteen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Perheen yhteinen ateriointi iltaisin lisääntyi • Fyysistä uhkaa koettiin vähemmän • Koulukiusatuksi joutuminen vähentyi • Viikoittain koettu päänsärky vähentyi • Humalajuominen vähentyi • Koululääkärin vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi 	<p>Muutokset verrattuna edelliseen kyselyvuoteen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vanhempien tupakointi lisääntyi • Vanhemmat tiesivät huonommin lapsensa viikonloppuiltojen viettopaikan • Keskusteluvaikeudet vanhempien kanssa lisääntyivät • Toistuva rikkeiden teko lisääntyi • Koulun fyysiset työolot koettiin puutteellisemmiksi • Koulun työilmapiiri heikkeni • Kuulluksi tuleminen koulussa vähentyi • Lintsaaminen lisääntyi • Tietoisuus tavoista vaikuttaa koulun asioihin vähentyi • Aamupalan syöminen arkisin vähentyi • Liikunnan harrastaminen vapaa-ajalla vähentyi • Myöhään valvominen koulupäiviä edeltävinä iltoina yleistyi • Päivittäinen tupakointi lisääntyi • Kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsy koettiin vaikeammaksi <p>Muutokset pidemmällä aikavälillä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Viikoittain koetut niska- tai hartiakivut lisääntyivät

Ilon- ja huolenaiheet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailta 2013:

ILONAIHEET	HUOLENAIHEET
<p>Muutokset verrattuna edelliseen kyselyvuoteen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vanhempien tupakointi vähentyi • Vanhempien työttömyys vähentyi • Vanhemmat tiesivät paremmin lapsensa viikonloppuiltojen viettopaikan • Keskusteluvaikeudet vanhempien kanssa vähentyivät • Läheiset ystävyssuhteet yleistyivät • Toistuva rikkeiden teko vähentyi • Koulun fyysiset työolot koettiin paremmiksi • Koulutapaturmat vähentyivät • Koulun työilmapiiri parani • Kuulluksi tuleminen koulussa lisääntyi • Koulukiusatuksi joutuminen vähentyi • Lintsaaminen vähentyi • Aamupalan syöminen arkisin lisääntyi • Liikunnan harrastaminen vapaa-ajalla lisääntyi • Ruutuaika arkipäivisin vähentyi • Päivittäinen tupakointi vähentyi 	<p>Ei merkittäviä muutoksia kielteiseen suuntaan</p>

• Humalajuominen vähentyi• Huumekeailut vähentyivät• Kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi• Koululääkärin vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi• Koulupsykologin vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi• Koulunkäynnin vaikeuksiin saatiin yleisemmin apua	

LAPPAJÄRVI

Ilon- ja huolenaiheet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla 2011:

<p>ILONAIHEET</p> <p>Muutokset verrattuna edelliseen kyselyvuoteen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koulutyön määrä koettiin kohtuullisemmaksi • Tietoisuus tavoista vaikuttaa koulun asioihin lisääntyi • Koettu terveydentila parani • Koulu-uupumus vähentyi • Koululääkärin vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi • Koulukuraattorin vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi • Koulupsykologin vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi <p>Esiintyvyys hyvin pieni (alle 0,5 %) vuonna 2011</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran 	<p>HUOLENAIHEET</p> <p>Muutokset verrattuna edelliseen kyselyvuoteen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vanhemmat tiesivät huonommin lapsensa viikonloppuiltojen viettopaikan • Koulutapaturmat lisääntyivät • Kuulluksi tuleminen koulussa vähentyi
---	---

Ilon- ja huolenaiheet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla 2013:

<p>ILONAIHEET</p> <p>Muutokset verrattuna edelliseen kyselyvuoteen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koulutapaturmat vähentyivät • Kuulluksi tuleminen koulussa lisääntyi • Hampaiden harjaamistottumukset paranivat 	<p>HUOLENAIHEET</p> <p>Muutokset verrattuna edelliseen kyselyvuoteen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koettu terveydentila heikkeni • Kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsy koettiin vaikeammaksi • Koululääkärin vastaanotolle pääsy koettiin vaikeammaksi • Koulukuraattorin vastaanotolle pääsy koettiin vaikeammaksi
--	---

3. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2014 - 2017

3.1 Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman visio, arvot sekä tavoitteet ja seuranta

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman valmistelusta vastannut yhteistyöryhmä on määritellyt suunnitelman vision, arvot ja tavoitteet seuraavasti:

VISIO

Hyvä Elämä Tässä: Jokaisen lapsen lapsuus ja nuoruus on hyvä ja turvallinen. Hän saa mahdollisuuden kasvaa ja kehittyä omien edellytystensä mukaisesti hyvinvoinnille suotuisassa kasvuympäristössä, jossa uskotaan tulevaisuuteen.

Lasten ja nuorten etu on keskeinen periaate kunnan päätöksenteossa.

ARVOT

- Tasa-arvoisuus.
- Asiakaslähtöisyys.
- Elämän ja itsensä kunnioittaminen.
- Yksilöllisyyden huomioiminen.
- Osallisuus eli mahdollisuus vaikuttaa itseä ja yhteisöä koskeviin asioihin.

TAVOITTEET JA SEURANTA

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tavoitteet on koottu sen liitteenä olevaan matriisiin.

Keskeisinä tavoitteina ovat lasten, nuorten ja lapsiperheiden palveluverkoston toiminnan käynnistäminen sekä fyysisen perhekeskusmallin käyttöönotto. Nämä tavoitteet vastaavat lapsiperhepalveluille niin valtakunnallisesti kuin Etelä-Pohjanmaan alueella asetettuja tavoitteita. Toimintamalleja avataan tarkemmin luvuissa 3.2.1. ja 3.2.2.

Edelliseen suunnitelmaan nähden matriisia on tiivistetty siten, että siihen on kirjattu kullekin kehittämiskohteelle asetetut tavoitteet ja vastuutahot. Varsinaiset kehittämistoimenpiteet tulevat esitettäväksi kunkin toimijatahon vuosittaisissa toimintasuunnitelmissa.

Toteutumisen seuranta on tehostettu siten, että matriisiin on lisätty eri tavoitteille asetettujen indikaattoreiden kehitystä kuvaavia tunnuslukuja vuosilta 2009 – 2013. Seurantatietoa voidaan täydentää vuosittain.

3.2 Etelä-Pohjanmaan Lapsiperhepalvelujen kehittämishanke (ELLA) 2011 - 2013

KASTE-ohjelma on strateginen ohjausväline, jolla johdetaan ja uudistetaan suomalaista sosiaali- ja terveystaloutta. ELLA -hanke on toiminut osana Väli-Suomen KASTE -hankkeiden kokonaisuutta toimineeseen KASPERI II- hankkeeseen. Kuntayhtymä Kaksineuvoinen ja sen jäsenkunnat ovat osallistuneet ELLA -hankkeen toimintaan ja siinä toteutettuun lapsiperhepalvelujen kehittämistyöhön.

ELLA -hankkeen keskeisenä tavoitteena on ollut monialaisen palvelukokonaisuuden kehittäminen perheiden kanssa tehtävässä työssä. Tämä jakautui kolmeen osa-alueeseen:

1) **"Ennen kuin" Ehkäisevän toiminnan** kokonaisuuden monialaisen kehittäminen - tavoitteen keskeisimmät tuotokset olivat Etelä-Pohjanmaan ehkäisevän työn toimijoiden verkottaminen sekä alueellisesti että maakunnallisesti. Kuntayhtymä Kaksineuvoisen alueella ehkäisevän toiminnan hankekauden jälkeinen koordinointi liitettiin osaksi Kuntayhtymä Kaksineuvoisen alueen Hyvinvointityöryhmän työtä.

Osana ELLA -hankkeen ehkäisevän toiminnan kokonaisuutta laadittiin Ehkäisevän työn kustannusvaikuttavuus -esite, jota voidaan hyödyntää arvioitaessa palveluiden kustannusrakenteita.

Hankkeen aikana ratkaistiin edellisellä hankekaudella kehitetyn Etelä-Pohjanmaan verkopohjaisen perhekeskuksen www.kersanet.fi omistajuus. Sen omistajuus siirtyi Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirille.

2) **"Heti kun" Varhaisen tuen** kokonaisuuden monialainen kehittäminen -tavoitteen keskeisimpiä tuloksia olivat kunnissa/ yhteistoiminta-alueilla toimineiden sosiaali- ja terveys-toimen sekä sivistys- ja vapaa-aikatoimen johtavista viranhaltijoista ja lapsiperhepalvelujen asiantuntijoista koostuneiden INNO –työryhmien työskentely, Niiden toiminnan tuloksena Etelä-Pohjanmaan neljässä kunnassa/ kuntayhtymässä tehtiin esitys fyysisen Perhepalvelu keskuksen perustamisesta. Seitsemässä kunnassa/ kuntayhtymässä tehtiin aloite lasten, nuorten ja perheiden palveluiden johtoryhmien/ johtamisverkostojen toiminnan käynnistymisestä. Alueen toimijoiden sekä työntekijöiden että johdon osaamista vahvistettiin monialaisella koulutussarjalla.

3) **"Sitten kun" Korjaavan työn** konsultaatorakenteiden monialainen kehittäminen - tavoitteen keskeisempänä tuloksena on jokaisella alueella käyty keskustelu lapsi- ja nuorisopsykiatrian osalta konsultaatiopalveluista ja niiden mahdollisuuksista. Tavoitteena on erityispalvelujen tuominen lasten ja nuorten tavallisiin kasvuympäristöihin.

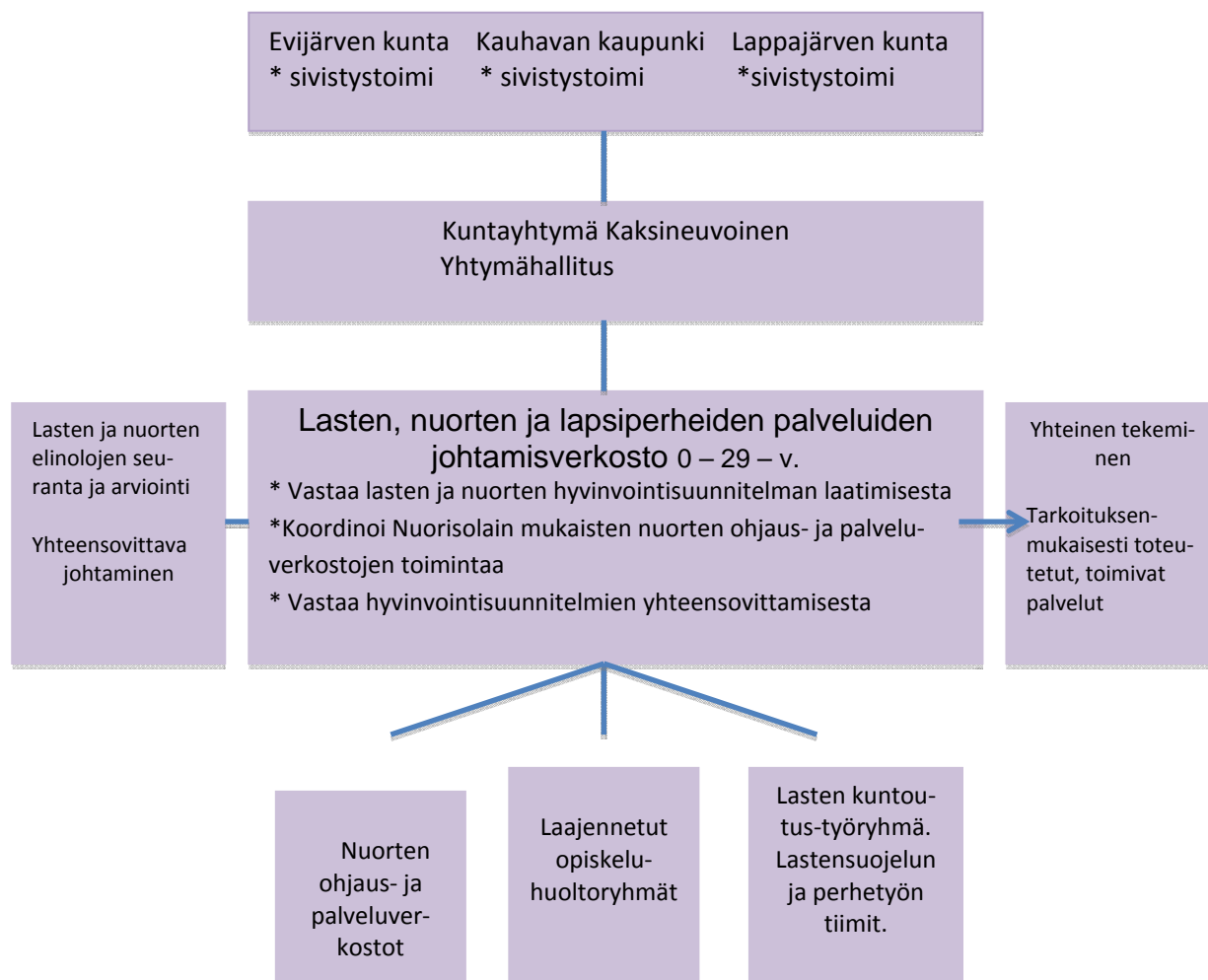
3.2.1 Lasten ja nuorten palvelujen monialainen johtamisverkosto

ELLA – hankkeessa toimineen INNO – työryhmän aloitteesta Kuntayhtymä Kaksineuvoisen yhtymähallitus on tehnyt aloitteen monialaisen johtamisverkoston perustamisesta kuntayhtymän ja sen jäsenkuntien alueelle. Johtamisverkoston tehtävänä on luoda lasten, nuorten ja perheiden palveluiden kehittämiseen ja seurantaan yksi, selkeä ja pysyvä johtamisrakente. Monialaisen verkoston avulla voidaan selkeyttää ja tehostaa paikallista lapsi- ja nuorisopolitiikkaa sekä vahvistaa strategista, erilaiset hallintokuntarajat ylittävää johtamista lasten, nuorten ja lapsiperheiden palveluissa.

INNO -työryhmän näkemyksen mukaan on perusteltua, että Kuntayhtymä Kaksineuvoisen alueella toimisi yksi, laaja-alainen lasten, nuorten ja lapsiperheiden elinoloja kokonaisvaltaisesti tarkasteleva verkosto (kuviot 1). Tämä verkosto vastaisi 0–29-vuotiaille kuntalaisille tarkoitettujen, monialaisesti tuotettujen palveluiden suunnittelusta ja näiden suunnitelmien viemisestä kunnalliseen päätöksentekoon. Samalla johtamisverkosto vastaisi kahteen lasten ja nuorten palveluita koskevaan lakisääteiseen velvoitteeseen, kun se koordinoisi sekä Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman, että Nuorisolain mukaisten verkostojen toimintaa. Johtamisverkoston tehtävänä olisi myös vastata Lasten ja nuorten hyvinvointisuunni-

telman ja Terveystieteiden edellyttämän kuntien Hyvinvointisuunnitelman yhteensovittamisesta.

Kuvio 1. Lasten, nuorten ja lapsiperheiden palveluiden verkosto

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden palveluverkoston tehtävät kootusti:

1. Kokoaa tietoa lasten, nuorten ja lapsiperheiden kasvu- ja elinoloista sekä arvioi tilannetta paikallisen päätöksenteon tueksi.
2. Edistää lapsille, nuorille ja lapsiperheille suunnattujen palvelujen yhteensopivuutta ja vaikuttavuutta tavoitteena palvelujen riittävyys, laadukkuus ja saatavuus.
3. Tehostaa lasten, nuorten ja lapsiperheiden palveluihin ohjautumista ja palvelusta toiseen siirtymistä.

4. Edistää palvelujen järjestämiseen liittyvän tietojen vaihdon sujuvuutta suunnittelemalla yhteisiä menettelytapoja viranomaisten kesken.
5. Valmistelee lapsia, nuoria ja lapsiperheitä koskevan palvelustrategian sekä seuraa strategian toimeenpanoa.
6. Vastaa lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman laatimisesta
7. Koordinoi kuntakohtaisia ohjaus- ja palveluverkostoja

Lasten ja nuorten johtamisverkoston kokoonpano, johtavat viranhaltijat

- opetustoimi ja varhaiskasvatus
- sosiaali- ja terveystoimi
- vapaa-aikatoimi
- työhallinto
- poliisihallinto
- seurakunta
- mahdolliset asiantuntijatahot
- muut viranomaistahot ja organisaatiot (esim. kolmas sektori, puolustushallinto, pelastustoimi)

Kukin osallistujataho nimeää edustajansa Lasten ja nuorten johtamisverkostoon.

Verkoston vetovastuu on kiertävä. Vuosina 2014 – 2015 vetovastuu on Lappajärven kunnalla.

3.2.2 Perhekeskus -malli

INNO -työryhmä on tehnyt esityksen lapsille, nuorille ja lapsiperheille tarkoitetun monialaisen perhekeskustoiminnan käynnistämistä. Y-kampuksen alueella oleviin tiloihin on suunniteltavissa palvelukokonaisuus, jossa toimisi äitiys- ja lastenneuvolan, lastensuojelun, koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon, perhetyön, aikuissosiaalityön ja erityispalveluiden palvelukokonaisuudet. Lisäksi erilaisten yhteistyö- ja konsultaatorakenteiden kautta palvelukokonaisuuteen saadaan liitettyä perhekeskuksen ulkopuolella toimivat lasten- ja nuorisopsykiatria, varhaiskasvatus sekä mm. etsivä työ.

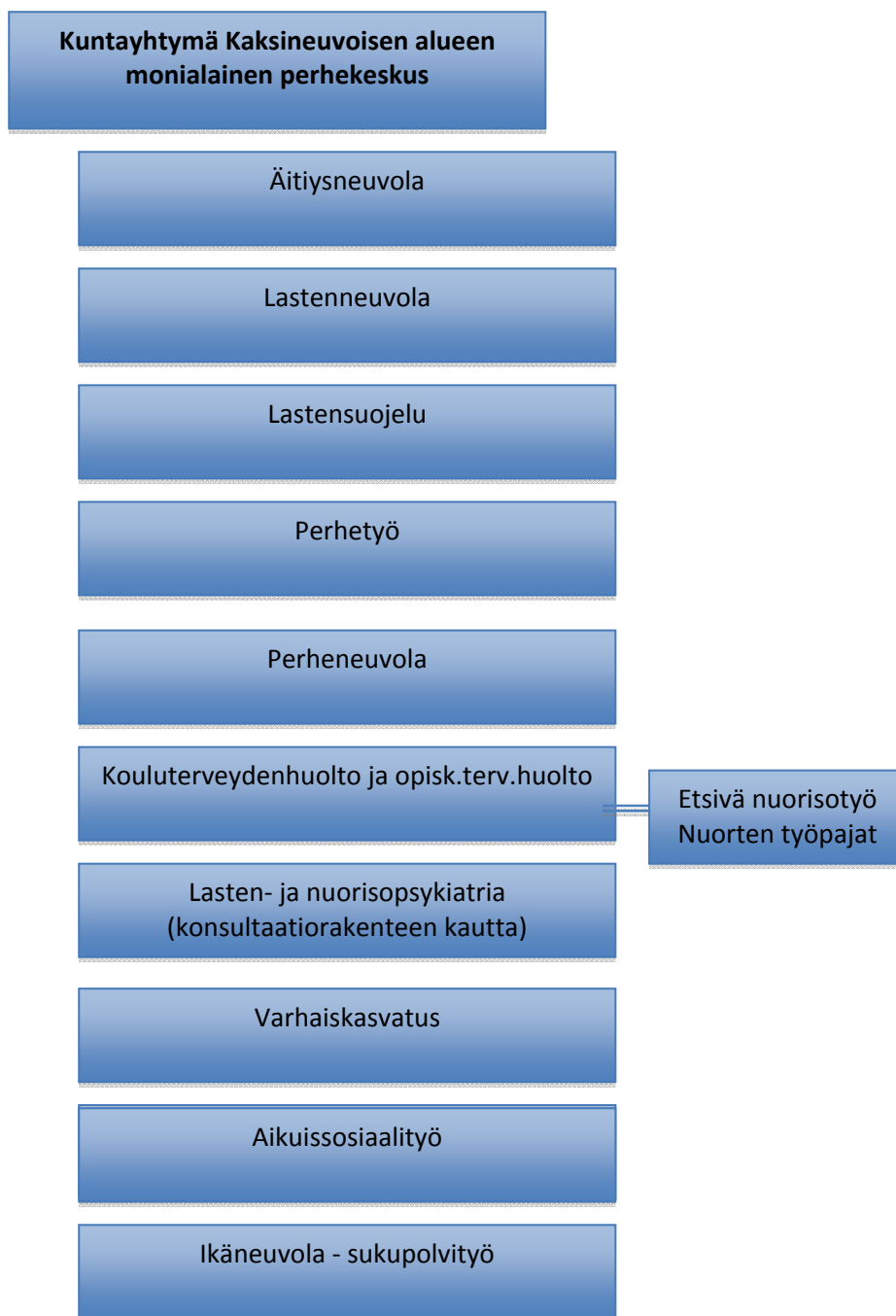
INNO -työryhmän suunnitelmassa matalalla kynnyksellä toimiva monialainen perhekeskus tuottaisi äidin ja perheen odotusaikaan, pikkulapsivaiheeseen, esi- ja alkuopetuksen vaiheeseen, ala- ja yläkouluvaiheeseen ja koko nuoruusvaiheeseen liittyvät tärkeät varhaisen tuen palvelut. Noin 50 ammattilaisen työntekijäyhteisö pystyisi tehokkaalla tavalla tarjoamaan perheille kokonaisvaltaista tukea huolenpito- ja kasvatustehtävään. THL:n perhekeskusmallin (2012) mukaisesti suunnitteilla oleva monialainen perhekeskus kykenisi edistämään lasten ja perheiden hyvinvointia ja terveyttä, vahvistamaan lasten ja aikuisten sosiaalisia verkostoja, tarjoamaan tapaamispaikan alueen asukkaille, tarjoamaan kohdennettua tukea erityisryhmille, edistämään monialaista, ylisektoraalista yhteistoimintaa sekä toimimaan asiantuntija- ja osaamiskeskuksena. Lisäksi INNO -työryhmän näkemysten mukaan perhekeskustoiminnan hyötyjä ovat:

- Resurssien ja voimavarojen kohdentaminen yhteen paikkaan
- Palvelukokonaisuuden selkeytyminen kuntalaisille ja palvelujärjestelmän toimijoille (palvelut suurimmaksi osaksi samassa paikassa)
- Palveluohjauksen helpottuminen ja tehostuminen (luonteva yhteistyö arjessa eri palveluiden / työntekijöiden välillä)
- Palveluista tiedottamisen helpottuminen (kuntalaiset hahmottavat palvelut paremmin)
- Paremmat mahdollisuudet varhaisen tuen palvelukokonaisuuden johtamiseen (yhteisiin tiloihin realistisempaa luoda johtamisjärjestelmä kuin pirstaleiseen rakenteeseen)
- Varhaisen puuttumisen keinojen monipuolistuminen ja ongelmiin nopeampi puuttuminen jo silloin, kun ne eivät ole syventyneet ja kasautuneet
- Eri työntekijöiden voimavarojen yhdistymisen kautta tapahtuva osaamisen kasvu (asiakkaita voidaan auttaa enemmän yhteisen työn ja yhteisten työmuotojen kautta)
- Kustannusten hillintä ja säästöt (asiakkaat saavat oikea-aikaisia ja riittäviä palveluita, jolloin paine erityistason palveluihin vähenee)
- Perhepalvelukeskus – mallin käyttöönotosta ei lopettaisi lähipalveluja Evijärvellä, Lappajärvellä ja Kauhavan eri kaupungin osissa, vaan Perhekeskukseen koottu erityisosaaminen tukisi näiden toimintaa.

Tavoitteena on, että perhekeskuksen tuleva palvelutoiminta rahoitetaan olemassa olevien resurssien puitteissa (ml. taloudelliset resurssit ja henkilöstöresurssit). Tämä edellyttää toimintatapojen uudistamista siten, että monialaiseen yhteistyöhön, asiakasryhmiin ja vertaistukeen perustuvat toimintatavat tulevat mahdollisiksi. Perhekeskuksen käynnistymisvaiheen kustannuksia tulevat aiheuttamaan tilojen edellyttämät korjaus- ja muutostyöt.

Perhekeskusmallin toteuttaminen edellyttää perusteellista pohdintaa sen toimintamallien ja palvelujen sisällön osalta. Monialaisten toimintamallin luominen ja perhekeskuksen toiminnan käynnistäminen on keskeinen osa lapsiperhepalvelujen kehittämistä vuosina 2014 – 2017.

Kuvio 2. Monialaisen perhekeskuksen malli Kuntayhtymä Kaksineuvoisen alueella:

3.2.3 NEPSY -valmentajien toiminnan organisointi

ELLA -hankkeen toimesta Etelä-Pohjanmaan kuntiin/yhteistoiminta-alueille koulutettiin NEPSY - valmentajia. Kuntayhtymä Kaksineuvoisen alueelta koulutuksen sai kolme työntekijää, joiden taustayhteisöinä ovat varhaiskasvatus, lastenneuvola ja perhetyö.

NEPSY -toimintamalli on tarkoitettu tueksi neuropsykiatrisista häiriöistä kärsiville lapsille, nuorille ja heidän perheilleen sekä heidän kanssaan työskenteleville. Yhteistyössä toimivat

perustason sosiaali- ja terveystoimi, päivähoito ja opetus sekä erikoissairaanhoido. Tavoitteena on toiminnan painopisteen siirtäminen ja avun lisääminen perustasolle, keinotekoisien työnjaon välttäminen, tietotaidon lisääminen lasten ja nuorten kehitysyhteisöissä sekä palveluohjausnäkökulman vahvistaminen.

Kuntayhtymä Kaksineuvoisen alueelle koulutettujen NEPSY -valmentajien toimintaresursien käyttöä linjataan eri toimijatahojen yhteistyössä laatiman suunnitelman kautta. NEPSY – valmentajien koulutus- ja työnohjauksellisiin tarpeisiin vastataan Etelä-Pohjanmaalla koottavan verkoston kautta.

3.3 Lapsiperhepalvelujen tilanne Evijärven, Kauhavan ja Lappajärven alueella v. 2014

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan tulee sisällyttää tiedot lapsiperhepalveluissa käytettävissä olevista toimintaresursseista. Yhteenvetoon on koottu kuntien, seurakuntien ja Kuntayhtymä Kaksineuvoisen lapsille, nuorille ja perheille tuottamat palvelut.

Lasten päivähoito: Ky Kaksineuvoinen

Lasten päivähoitopalvelut muodostuvat päiväkotihoidosta, ryhmäperhepäivähoidosta ja perhepäivähoidosta. Kuntayhtymä Kaksineuvoisen alueella toimii 9 päiväkotia, 8 ryhmäperhepäiväkotia ja 85 perhepäivähoitajaa. Päivähoidossa on noin 750 lasta. Päivähoidossa toimii varhaiserityiskasvatuksen suunnittelija.

Päivähoito on lapsen subjektiivinen oikeus ja kunnan on järjestettävä palveluja päivähoiton tarvetta vastaavassa laajuudessa. Päivähoito mahdollistaa vanhempien työssäkäynnin ja opiskelun, unohtamatta kuitenkaan päivähoiton merkitystä varhaiskasvatuksen antajana. Varhaiskasvatus muodostuu hoivan, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta. Varhaiskasvatuksella on tärkeä rooli lasten ja perheiden tuen tarpeen tunnistamisessa ja varhaisessa tukemisessa.

Varhaiskasvatuspalvelut siirtyvät 1.8.2014 alkaen Evijärven, Kauhavan ja Lappajärven kuntien sivistystoimien vastuulle.

Psykososiaalinen työ (perheneuvola, musiikkiterapia): Ky Kaksineuvoinen

Perheneuvolassa toimii kaksi psykologin, puheterapeutin ja sosiaalityöntekijän muodostama työryhmä ja toimistos sihteeri. Perheneuvolapalvelut järjestetään samantasoisina koko kuntayhtymän alueella. Perheneuvolan palvelumuotoja ovat puhelinneuvonta, lasten ja nuorten tutkimukset ja terapiat, perheneuvonta ja -terapia, perheasiainsovitteilu ja puheterapia.

Kuntayhtymän ja peruskuntien palvelurakenteesta 1.1.2009 alkaen päätettäessä on sovitettu, että perheneuvola tuottaa jäsenkunnilleen myös koulupsykologipalvelut. Kauhavan kaupunki tuottaa koulukuraattoripalvelut omana toimintanaan. Evijärven ja Lappajärven kunnissa toimii kasvatustukija.

Musiikkiterapeutti tarjoaa palveluja pääasiassa aikuisasiakkaille. Tämän lisäksi palveluja tarjotaan myös lastensuojelun ja lastenpsykiatrian palvelujen piirissä oleville asiakkaille sekä kehitysvammaisille lapsille ja nuorille.

Lastensuojelu; Ky Kaksineuvoinen

Lastensuojelu jakautuu 1.1.2008 voimaan tulleen lastensuojelulain (13.4.2007/417) mukaan ehkäisevään sekä lapsi- ja perhekohtaiseen lastensuojeluun.

Ehkäisevää lastensuojelutyötä on peruspalveluissa, kuten äitiys- ja lastenneuvolassa sekä muussa terveydenhuollossa, päivähoidossa, opetuksessa ja nuorisotyössä annettava erityinen tuki. Lapsilta ja perheiltä ei näissä tilanteissa edellytetä lastensuojelun asiakkuutta, vaan työtä tehdään osana lapsille, nuorille ja perheille tarkoitettuja palveluja. Ehkäisevää lastensuojelutyötä on myös lasten huomioiminen aikuisille suunnatuissa palveluissa, kuten mielenterveys- ja päihdepalveluissa.

Lapsi- tai perhekohtaisena lastensuojeluna asia tulee vireille, kun lapsesta on tehty lastensuojeluviranomaiselle lastensuojeluilmoitus eli pyyntö lastensuojelutarpeen selvityksestä tai lastensuojelun työntekijä on muutoin saanut tietää mahdollisesta lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta. Kiireellinen lastensuojelun tarve tulee arvioida heti. Muissa tapauksissa tulee noudattaa seuraavia määräaikoja:

Sosiaalityöntekijän tulee arvioida seitsemän arkipäivän kuluessa asian vireille tulosta (esim. lastensuojeluilmoitus), onko tehtävä lastensuojelutarpeen selvitys.

Lastensuojelutarpeen selvityksen tulee valmistua kolmen kuukauden kuluessa asian vireille tulosta. Suunnitelma tulee laatia yhteistyössä lapsen ja hänen huoltajiensa kanssa ja siihen tulee sisältyä suunnitelma käytettävistä tukitoimista. AVI seuraa lastensuojelun määräaikojen toteutumista kunnissa ja yhteistoiminta-alueilla.

Muita lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun muotoja ovat avohuollon tukitoimet, kiireellinen sijoitus, huostaanotto, sijaishuolto ja jälkihuolto.

Jos kasvuolot tai lapsi itse vaarantavat lapsen terveyttä ja kehitystä, voidaan avohuollon tukena järjestää esimerkiksi terapiaa, tukihenkilö, perhetyötä, vertaisryhmätoimintaa tai virkistystoimintaa. Jos lastensuojelun tarve johtuu oleellisilta osin riittämättömästä toimeentulosta tai puutteellisista asumisololoista, tulee viivytyksettä järjestää riittävä taloudellinen tuki sekä tarpeen mukainen asunto.

Lapsi on otettava huostaan ja hänelle on järjestettävä sijaishuolto, jos puutteet lapsen huolenpidossa tai muut kasvuolosuhteet uhkaavat vakavasti vaarantaa lapsen terveyttä tai kehitystä tai lapsi vaarantaa vakavasti terveyttään tai kehitystään käyttämällä päihteitä tai tekemällä muun kuin vähäisenä pidettävän rikollisen teon. Huostaanottoon ja sijaishuollon järjestämiseen voidaan kuitenkin ryhtyä vain, jos avohuollon tukitoimet eivät ole sopivia tai mahdollisia tai jos ne ovat riittämättömiä sekä sijaishuollon arvioidaan olevan lapsen edun mukaista. Suostumukseen perustuvasta huostaanotosta tekee päätöksen sosiaalihuollon johtava viranhaltija ja tahdonvastaisesta huostaanotosta em. viranhaltijan esityksestä hallinto-oikeus.

Lapsi tai nuori on sijaishuollon tai yhtäjaksoisesti puoli vuotta kestäneen avohuollon tukitoimena tehdyn sijoituksen jälkeen oikeutettu jälkihuollon tukitoimiin 21-vuotiaaksi asti. Jälkihuoltoon kuuluu mm. toimeentulon ja asumisen turvaaminen.

Kuntayhtymä Kaksineuvoisen lastensuojelussa toimii johtava sosiaalityöntekijä, viisi sosiaalityöntekijää, kolme sosiaalihojaajaa ja lastenvalvoja. Kuntayhtymä Kaksineuvoisen lastensuojelun toimintamallissa on panostettu erityisesti avohuollon tukitoimiin, joista tärkein on perhetyö.

Perhetyö:

Kuntayhtymä Kaksineuvoisen perhetyö käsittää kolme toimintamuotoa:

- * Lapsiperheiden kotipalvelu
- * NEUVOKAS – perhetyö
- * Lastensuojelun avohuollon tukitoimena toteutettava perhetyö

Lapsiperheiden kotipalvelu

Lapsiperheiden maksullinen kotipalvelu on tarkoitettu välttämättömän tilapäisen lapsenhoitoavun tai kodinhoitoavun tarpeessa oleville lapsiperheille. Palvelutarpeen perusteena voi olla esimerkiksi lapsen tai hänen huoltajansa sairaus, äidin raskaus ja synnytys, asiointi tai lääkarissäkäynti, vanhemman uupumus tai erokriisi sekä tuen hakeminen vanhemmuuteen ja opastus arjen sujumiseen. Lapsiperheiden kotipalvelua toteuttavat perhetyöntekijät jalkautuvien palvelujen periaatteella.

Neuvokas-perhetyö

Neuvokas perhetyö on ennaltaehkäisevää, varhaista tukea perheille. Perheet ohjautuvat Neuvokas- perhetyöhön neuvolan ja päivähoiton kautta. Se on maksutonta, lyhytkestoista ja nopeasti tarpeeseen vastaavaa. Tavoitteena on tukea vanhemmuutta ja perheen voimavaroja, tukea ja ohjata lasten hoidossa ja kasvatuksessa, vahvistaa perheen toimintakykyä ja sopeutumista perhe-elämän haasteisiin ja muuttuviin elämäntilanteisiin ja arvioida perheen tilannetta ja tarvittaessa ohjata jatkotuen piiriin.

Lastensuojelun avohuollon tukitoimena toteutettava perhetyö

Perhetyötä toteutetaan lastensuojelun avohuollon tukitoimena perheelle laaditun asiakassuunnitelman mukaisesti. Perhetyön sisällön kehittämiseen on panostettu ja sen kehittäminen jatkuu edelleen. Perhetyössä toimii kolme perheohjaajaa, joista yksi toimii tiimivastaavana sekä neljä perhetyöntekijää. Perhetyö toteutetaan lähipalveluna jalkautuvien palvelujen periaatteiden mukaisesti.

Lastenvalvojan palvelut, Ky Kaksineuvoinen

Lastenvalvoja vastaa lapsen isyyteen, huoltoon, asumiseen, tapaamisoikeuteen ja elatukseen liittyvästä asiakaspalvelusta ja edellä mainittujen sopimusten tekemisestä. Lastenvalvojan palvelut tuotetaan keskitetysti Kauhavan perusturvatoimistossa.

Äitiys- ja lastenneuvola, koulu ja opiskeluterveydenhuolto; Ky Kaksineuvoinen

Äitiysneuvolan tavoitteena on turvata odottavan äidin, sikiön ja koko perheen mahdollisimman hyvä terveys. Äitiysneuvolan tehtävä on ohjata, valmentaa ja neuvoa lasta odottavaa äitiä ja perhettä raskauteen, synnytykseen ja vanhemmuuteen liittyvissä kysymyksissä. Neuvolan tehtävänä on tukea perheen voimavaroja, lapsen ja vanhemman välistä varhaista vuorovaikutusta sekä äidin voimavaroja imettää. Huomiota kiinnitetään koko perheen elintapoihin, parisuhteeseen ja molempien puolisoitten rooliin ja vastuuseen vanhempina.

Lisäksi tehtävänä on etsiä mahdollisia riskitekijöitä ja raskauden esiin tuomia sairauksia ja muita poikkeavuuksia. Työ sisältää lääketieteellisen seurannan lisäksi sosiaalista, emotionaalista ja psyykkistä tukea sekä apua uudessa elämäntilanteessa. Äitiysneuvola toimii läheisessä yhteistyössä synnytysairaalan kanssa.

Neuvolakäyntejä on raskauden aikana 13 - 15 ja osa niistä lääkärin tarkastuksia.

Lastenneuvolan tehtävänä on edistää alle kouluikäisten lasten ja heidän perheidensä terveyttä ja hyvinvointia sekä kaventaa perheiden välisiä terveyseroja. Lastenneuvolassa seurataan ja edistetään lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kasvua ja kehitystä sekä tuetaan vanhempia turvallisessa, lapsilähtöisessä kasvatuksessa sekä parisuhteen hoitamisessa.

Neuvolassa edistetään lisäksi lapsen kasvu- ja kehitysympäristön sekä perheen elintapojen terveellisyyttä. Perheet saavat myös tietoa rokotuksista ja lapsille annetaan kansallisen rokotusohjelman mukaiset rokotteet.

Neuvolassa pyritään tunnistamaan ja havaitsemaan lapsiperheiden erityisen tuen tarpeet mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja järjestetään tarkoituksenmukainen tuki ja apu.

Lastenneuvolat tekevät moniammatillista yhteistyötä muiden lapsiperheiden parissa työskentelevien tahojen kanssa.

Lastenneuvolan terveydenhoitaja tekee vauvaperheeseen vähintään yhden kotikäynnin. Lapset käyvät ennen kouluikää neuvolavastaanotolla ensimmäisen ikävuoden aikana keskimäärin yhdeksän kertaa, joista kolmella kertaa on myös lääkärintarkastus toisen ikävuoden aikana kaksi – kolme kertaa ja sen jälkeen vähintään kerran vuodessa tai tarpeen mukaan useammin.

Äitiys- ja lastenneuvolapalveluja tuotetaan lähipalveluina kaikilla terveysasemilla.

Kouluterveydenhuollon tehtävänä on oppilaan terveyden, terveen kasvun ja kehityksen tukeminen yhteistyössä opettajien, oppilashuollon muun henkilöstön ja vanhempien kanssa. Kouluterveydenhuollon tulee myös osallistua erityistä tukea vaativien oppilaiden hoitoon ja koko koulu yhteisön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen sekä koulujen työolojen ja turvallisuuden valvontaan ja parantamiseen. Kouluterveydenhuolto on osa oppilashuoltoa.

Oppilaille tehtävissä tarkastuksissa pyritään arvioimaan oppilaan kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja hyvinvointia, jolloin myös opettajan ja muun oppilashuollon henkilöstön antama arvio oppimisesta, kouluselviytymisestä ja kaverisuhteista on huomioitava. Kouluterveydenhuollon rooliin kuuluu myös koko perheen hyvinvoinnista huolehtiminen.

Kouluikäisellä lapsella on joka vuosi terveydenhoitajan terveystarkastus ensimmäiseltä luokalta yhdeksänteen luokkaan asti. Lisäksi terveydenhoitajan ja lääkärin erilliset tarkastukset ovat luokilla, 1,5 ja 8, jolloin on ns. laajat terveystarkastukset ja oppilaan huoltajat kutsutaan mukaan lapsen tarkastukseen.

Opiskeluterveydenhuollon tehtävänä on oppilaan terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen ja kaventaa väestöryhmien välisiä terveyseroja. . Opiskeluterveydenhuollon tehtävänä on myös osallistua erityistä tukea vaativien oppilaiden hoitoon, osallistua koko koulu yhteisön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen sekä koulujen työolojen ja turvallisuuden valvontaan ja parantamiseen. Opiskeluterveydenhuolto on osa oppilashuoltoa.

Opiskeluterveydenhuollossa tulee tehostaa etsivää työtä ja seurata palvelujen ulkopuolelle jäävien ja erityistä tukea tarvitsevien nuorten määrää.

Opiskeluterveydenhuollon palveluihin ovat oikeutettuja lukion, ammattikoulun ja ammattikorkeakoulun opiskelijat.

Opiskeluympäristön terveellisyttä ja turvallisuutta tulee seurata ja arvioida määräajoin yhteistyössä oppilaitoksen, terveydenhuollon, työsuojelun, ympäristöterveydenhuollon, työterveyshuollon ja muiden tarvittavien asiantuntijoiden kanssa (joka 3.vuosi)

Koulukuraattoripalvelut, Kauhavan kaupunki, Ky Kaksineuvoinen

Kauhavan kaupungin sivistystoimessa toimii kaksi koulukuraattoria. Evijärven ja Lappajärven kunnissa toimii kasvatusohjaaja.

Koulukuraattoripalvelujen keskeiset tehtäväalueet ovat oppilaiden psykososiaalinen tukeminen ja ohjaus sekä yhteistyö huoltajien ja perheiden kanssa. Tämän lisäksi koulukuraattori tekee sosiaalisia selvityksiä ja arviointeja, ohjaa koululaisia jatkotutkimuksiin ja muihin palveluihin sekä työskentelee oppilasryhmien ja luokkien kanssa. Koulukuraattori osallistuu oppilashuoltoryhmätyöskentelyyn ja yhteistyöhön eri sidosryhmien kanssa. Hän osallistuu sosiaalityön asiantuntijana opetus- ja kasvatustyön sekä oppilashuollon suunnitteluun ja kehittämiseen.

Sivistystoimi, Evijärven ja Lappajärven kunta, Kauhavan kaupunki

Esiopetuksen piiriin kuuluvat lapset oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna (6 v). Myös pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevat lapset, ja lapset, jotka aloittavat perusopetuksen vuotta säädettyä aikaisemmin, voivat osallistuvat esiopetukseen. Esiopetusta järjestetään alakouluilla omana ryhmänään tai osana alkuopetusta. Esikouluun haetaan kuntien vuosittain ilmoittamalla tavalla.

Perusopetuksen piiriin kuuluvat kaikki oppivelvollisuusikäiset lapset. Oppivelvollisuus alkaa sinä vuonna kun lapsi täyttää seitsemän vuotta. Oppivelvollisuus päättyy, kun perusopetuksen oppimäärä on suoritettu tai kun oppivelvollisuuden alkamisesta on kulunut 10 vuotta.

Perusopetusta annetaan alakouluissa, luokat 1-6, sekä yläkouluissa, luokat 7-9. Alakouluissa opetus on järjestetty joko yhdysluokissa tai vuosiluokittain, yläkoulussa vuosiluokittain. Oppilaalle on nimetty lähikoulu, hänellä on oikeus hakea oppilaaksi myös muuhun kuin lähikouluun.

Evijärvellä ja Lappajärvellä on kolme alakoulua ja yksi yläkoulu. Kauhavalla on 16 alakoulua, neljä yläkoulua ja Pihlajapuiston erityiskoulu.

Nuorisotyö, Evijärven ja Lappajärven kunta, Kauhavan kaupunki

Nuorisotoimi luo edellytyksiä nuorison toiminnalle ja harrastuksille. Se järjestää erilaisia tapahtumia sekä edistämällä yhteistoimintaa kuntien ja eri järjestöjen kesken. Nuorisotyötä tekeville järjestöille ja yhdistyksille myönnetään toiminta-avustuksia.

Kauhavan kaupungin eri kaupunginosissa (Alahärmä, Kauhava, Korttesjärvi ja Ylihärmä) sekä Evijärvellä ja Lappajärvellä on nuorisotilat.

Evijärvellä, Kauhavalla ja Lappajärvellä toimii nuorisovaltuusto.

Etsivä nuorisotyö

Etsivä nuorisotyö on erityisnuorisotyötä, jossa tarkoituksena on olla läsnä nuorten keskuudessa ja tarjota mahdollisuus turvalliseen ja luottamukselliseen aikuiskontaktiin. Etsivä nuorisotyö etsii yhdessä nuoren kanssa vastauksia mieltä askarruttaviin kysymyksiin ja auttaa nuorta saavuttamaan tarvitsemansa palvelut.

Etsivän nuorisotyön tarkoituksena on auttaa 15- 29-vuotiaita nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella tai jotka tarvitsevat tukea saavuttaakseen tarvitsemansa palvelut.

Seurakuntien lapsi-, perhe-, varhaisnuoriso- ja nuorisotyö, Evijärven ja Lappajärven seurakunnat, Alahärmän, Kauhavan, Korttesjärven ja Ylihärmän kappeliseurakunnat

Päiväkerhot

Seurakunnat järjestävät päiväkerhotoimintaa 4 - 5-vuotiaille lapsille 2 - 3 tunnin ajaksi kerran viikossa. Päiväkerhotoiminnan puitteissa järjestetään perhekerhoja, vanhempainiltoja, juhlia, retkiä ja muita tapahtumia. Toimintaa ohjaavat lastenohjaajat. Toiminnalla pyritään tukemaan kotien kristillistä kasvatusta ja vanhemmuutta. Toimintaa ohjaavana periaatteena on kasvatuskumppanuus.

Perhekerhot/avoimet päiväkerhot/äiti-lapsipiirit

Kerhoihin osallistuvat lapset aikuisen (yleensä vanhempi, isovanhempi) kanssa. Kokouksia on kerran viikossa 2 - 3 tuntia kerrallaan. Tavoitteena on vanhempien keskinäisen vuorovaikutuksen mahdollistavan vertaisryhmän avulla tukea vanhemman jaksamista ja antaa lapsille virikkeitä. Perhekerhojen puitteissa järjestetään leirejä, tehdään retkiä ja niissä vierailee asiantuntijoita.

Pyhäkoulu

Pyhäkoulut kokoontuvat pyhäkoulunopettajien kotona, seurakuntatalolla ja muissa tiloissa eri kylillä. Niiden puitteissa järjestetään erilaisia tapahtumia, esim. Alahärmän kappeliseurakunnan jouluvaellus. Kauhavan seurakunnat järjestävät yhteisen tapahtuman keväisin Palojärven leirikeskuksessa.

Varhaisnuorisotyö

Varhaisnuorisotyö järjestää 7 - 13-vuotiaille kerhoja eri kylillä sekä leirejä ja retkiä. Varhaisnuorisotyö toteuttaa myös tyttö- ja poikapäiviä vuosittain.

Partio

Partio järjestää toimintaa 7-vuotiaille ja sitä vanhemmille. Ryhmät kokoontuvat viikoittain. Tämän lisäksi järjestetään leirejä, retkiä ja juhlatilaisuuksia.

Nuorisotyö

Seurakuntien nuorisotyö järjestää nuorteniltoja, peli-iltoja, raamiksia, musiikkitoimintaa, retkiä ja leirejä. Rippikoulut tavoittavat vuosittain hyvin kattavasti koko 15-vuotiaiden ikä-

luokan. Myös rippikoululaisten vanhemmille järjestetään yhteisiä tilaisuuksia. Nuorisotyö järjestää rippikoulutyöhön liittyen myös isoskoulutusta.

Nuorten työpajatoiminta

Kuntayhtymä Kaksineuvoisen työpajahanke auttaa työllistämään vaikeasti työllistyviä, ehkäisee syrjäytymistä sekä kehittää välityömarkkinoita. Työpajat toimivat Kauhavalla, Evi-järvellä ja Jamissa Lappajärvellä. Työpajatoiminnan keskeisenä tavoitteena on löytää väylät avoimille työmarkkinoille tai ammatilliseen koulutukseen. Pajajakson aikana asiakkaita ohjataan elämänhallinnan taitoihin, opintoihin sekä autetaan työllistymään.

Muu toiminta

Seurakuntien lapsi ja nuorisotyö järjestää tilaisuuksia perhepäivähoidon lapsille ja hoitajille, vierailee päiväkodeissa, osallistuu koulujen aamunavauksiin ja erilaisiin tapahtumiin sekä tukioppilastoimintaan ja laajennettujen oppilashuoltoryhmien toimintaan. Seurakunnat toteuttavat tapahtumia ja retkiä koulujen syys- ja talvilomaviikoilla.

HET – HYVÄ ELÄMÄ TÄSSÄ - Evijärven, Kauhavan ja Lappajärven lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2014 - 2017

KEHITTÄMIS-KOHDE	TAVOITE	VASTUUTAHO	MITTARI	Kunnat	2009	2011	2012	2013
Vanhempien tukeminen vanhemmuudessa ja kasvatusvastuussa	Tuen tarpeen tunnistaminen, varhainen reagointi ja tuki eri palveluissa	Äitiys- ja lastenneuvola Koulu- ja opiskelu-terveydenhuolto	Lastensuojelu-ilmoitusten määrä	Evijärvi	34	41	30	
				Kauhava	228	230	233	
				Lappaj.	14	24	12	
				E-P	2917	3076	2868	
		Lasten päivähoito	Lastensuojelun avo- huollon tukitoimien piirissä 0-17-vuo- taita vuoden aikana, % vastaavanikäisistä	Evijärvi	4,1	10,5	11,0	
				Kauhava	5,3	6,3	7,5	
				Lappaj.	3,8	6,7	6,8	
				E-P	5,7	5,8	6,5	
		Koulut ja oppilashuolto	Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0-17- vuotiaat, % vastaa- vanikäisistä	Evijärvi	2,0	1,7	1,5	
				Kauhava	0,9	0,8	0,6	
				Lappaj.	-	1,4	-	
				E-P	0,8	1,0	0,9	
Seurakuntien lapsi-, nuoris- ja perhetyö	Vanhemmuuden puutetta, % 8-9 – luokan oppilaista	Evijärvi	-	-	-	-		
		Kauhava	24,4	26,5	-	-		
		Lappaj.	-	-	-	-		
		E-P	19,5	19,7	-	-		
	Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit, lastenpsykiatria / 1000 0-12 –vuotiasta	Evijärvi	107	179	149			
		Kauhava	107	175	174			
		Lappaj.	70	125	153			
		E-P	158	220	262			
	Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit, nuorisopsykiatria / 1000 13-17 –	Evijärvi	674	521	1275			
		Kauhava	365	472	554			
		Lappaj.	965	283	301			

			vuotiasta	E-P	603	637	712	
			Mielenterveyden häiriöihin sairaalahoitoa saaneet 0 – 17 –vuotiaat / 1000 vastaavanikäistä	Evijärvi Kauhava Lappaj. E-P	14,2 2,4 - 3,7	- 4,1 - 3,3	- 2,8 - 3,2	
Koulukiusaamisen ehkäisy	Koulukiusaamisen vähentäminen, erityisesti sosiaalisessa mediassa käyttäytyminen	Koulut ja oppilashuolto	Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokkalaisista	Evijärvi Kauhava Lappajärvi E-P	11 14,2 11 9,6	1,0 8,8 6,0 8,3		13 6 7 7
Syrjäytymisen ehkäisy	Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden määrän vähentäminen Osallisuuden lisääminen Työpajatoiminnan vakiinnuttaminen	Kuntien nuoriso- ja vapaa-aikatoimi, koulujen oppilashuolto Työvoimahallinto Kuntien sivistystoimi Etsivä nuorisotyö Kolmas sektori Kuntayhtymä Jäsenkunnat	Ei yhtään läheistä ystävää, % 8-9 luokkalaisista Oppilaiden poissaolojen määrä yläasteen 8. luokalla Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24 -vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä	Evijärvi Kauhava Lappajärvi E-P Evijärvi Kauhava Lappajärvi E-P Evijärvi Kauhava Lappajärvi E-P	10 10,2 10 8,6 4,1 5,3 3,8 5,7	4 9,7 8,0 7,3 10,5 6,3 6,7 5,8		13 7 16 8 11,0 7,5 6,8 6,5

Terveys- käyttäytymiseen vaikuttaminen, ehkäisy ja varhainen reagointi	Päihteettömyyden arvostaminen. Tupakoinnin vähentäminen. Seksuaaliterveyden edistäminen. Terveellisen ravitsemuksen edistäminen. Liikuntaharrastusten lisääminen. Riittävän unen turvaaminen. Omien voimavarojen vahvistaminen .	Kuntayhtymä Sivistys-, nuoriso- ja vapaa-aikatoimi Kolmas sektori	Tosi humalassa vähintään kerran kuu-kaudessa, % 8.- ja 9.-luokan oppilaista	Evijärvi	19	13		13
				Kauhava	28,7	24,3		10
				Lappajärvi	11	11		14
				E-P	19,3	19,1		14
			Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % 8.- ja 9.- luokan oppilaista	Evijärvi	1	4		5
				Kauhava	3,7	5,2		3
				Lappajärvi	0	0		5
				E-P	3,6	5,0		5
			Tupakoi päivittäin, % 8.- ja 9.-luokan oppilaista	Evijärvi	9	6		23
				Kauhava	15,3	19,5		12
				Lappajärvi	8	5		12
				E-P	13,7	14,2		15
			Ei syö koululounasta päivittäin, % 8.- ja 9. luokan oppilaista	Evijärvi	-	30		41
	Kauhava	-	19,5		19			
	Lappajärvi	-	18,0		18			
	E-P	-	25,9		28			
Kokee terveyden- tilansa keskinkertai- seksi tai huonoksi, % 8.- ja 9. luokan oppilaista	Evijärvi	16	18		17			
	Kauhava	17,1	17,5		16			
	Lappajärvi	18,0	10,0		25			
	E-P	16,2	15,4		15			
Hampaiden harjaa- minen harvemmin kuin 2 x/pvä, % 8. ja 9. luokan oppilaista	Evijärvi	-	67		75			
	Kauhava	66	59		58			
	Lappaj.	-	68,0		49			
	E-P	64	59		57			
Hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla enintään 1 h/vko, % 8.- ja 9. luokan oppilaista	Evijärvi	31	49		49			
	Kauhava	39,4	42,6		39			
	Lappaj.	29	31		35			
	E-P	35,6	35,6		36			

			Väsymystä lähes päivittäin, % 8-9 – luokan oppilaista	Evijärvi Kauhava Lappaj. E-P	9 18 13,0 14	14 16 18,0 13		14 17 15 15
			Kokenut seksuaalista väkivaltaa (2013: joskus tai toistuvasti), % 8. ja 9. luokan oppilaista	Evijärvi Kauhava Lappaj. E-P	- - - -	7,0 17,0 12,0 12,8		15 11 13 14
			Keskivaik. tai vaikea masennus (2013: kohtal. tai vaikea ahdistuneisuus), % 8.- 9. luokan oppilaista	Evijärvi Kauhava Lappaj. E-P	21 15,0 12,0 13,4	8 12,5 9,0 12,3		11 10 17 12
			Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista	Evijärvi Kauhava Lappaj. E-P	27 16,7 18 17,8	28 19,5 31 19,4		24 18 14 19
Yhteistyö kuntatoimijoiden, seurakuntien ja kolmannen sektorin välillä	Yhteistyön ja vuorovaikutuksen lisääminen	Kuntayhtymä Kuntien sivistys-, nuoriso- ja vapaa-aikatoimi Kolmas sektori	Toimijoiden arvio yhteistyön määrästä ja toimivuudesta	Evijärvi Kauhava Lappajärvi - sanallinen				
Lasten ja nuorten osallistumis- ja vaikuttamis-mahdollisuuksien kehittäminen	Lasten ja nuorten osallisuuden lisääminen	Sivistys-, vapaa-aika- ja nuorisotoimi yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa	Ei tiedä, miten voi vaikuttaa koulun asioihin, % 8. ja 9. luokan oppilaista Ei koe tulevansa kuulluksi koulussa, % 8.- 9. luokan	Evijärvi Kauhava Lappaj. E-P Evijärvi Kauhava Lappaj.	30 50 53 - 34 39 29	31 58 43 47 19 44 46		45 57 47 42 25 31 26

			oppilaista Nuorisovaltuustojen toiminta	E-P Evijärvi Kauhava Lappaj.	-	29		24
Toimiva palvelujärjestelmä lapsen ja nuoren hoivan, kasvatuksen, oppimisen ja virikkeellisen vapaa-ajan mahdollistajana.	Lasten ja nuorten palveluissa toteutuu hyvä yhteistyö ja johtaminen eri toimijoiden kesken. Asiakaslähtöiset, tarkoituksenmukaiset ja oikea-aikaiset palvelut. Saumattomat palvelukokonaisuudet	Kuntien sivistys-, nuoriso- ja vapaa- aikatoimi Kuntayhtymä Perhekeskus Lasten, nuorten ja lapsiperheiden monialainen johtamisverkosto Kolmas sektori	Lasten, nuorten ja lapsiperheiden monialaisen johtamisverkoston käynnistyminen Fyysisen perhekeskusmallin eteneminen	Evijärvi Kauhava Lappaj. E-P Evijärvi Kauhava Lappaj.				